

УДК 351.84

Оленковська Лариса Павлівна,

доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
кандидат наук з державного управління

СПІВПРАЦЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Анотація. У статті здійснено аналіз механізмів співпраці бізнесу, який позиціонує себе як соціально відповідальний, та органів місцевого самоврядування в процесі підвищення якості соціальних послуг, що надаються територіальним громадам.

Ключові слова: соціальна відповідальність, стратегія соціального партнерства, інструменти місцевого економічного розвитку, агенція регіонального розвитку.

Оленковская Л.П. Сотрудничество социально ответственного бизнеса и органов местного самоуправления в процессе реализации стратегий социального партнерства

Аннотация. В статье проведен анализ механизмов сотрудничества бизнеса, который позиционирует себя как социально ответственный, и органов местного самоуправления в процессе повышения качества социальных услуг, предоставляемых территориальным громадам.

Ключевые слова: социальная ответственность, стратегия социального партнерства, инструменты местного экономического развития, агентства регионального развития.

Olenkovska L.P. Senior teacher of department of state administration and local self-government

Annotation: In the article the analysis of mechanisms of collaboration of business which positions itself as socially responsible, and organs of local self-government, is conducted in the process of upgrading social services.

Key words: social responsibility, strategy of social partnership is instruments of local economic development, agencies of regional development.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В Україні таке явище, як соціальна відповідальність бізнесу маловідоме і ще менше вивчене, оскільки саме явище є продуктом еволюції взаємин між бізнесом та соціумом. Бізнес же як явище в новітній історії України розвивається трохи більше двадцяти років.

Відповідальне ставлення компанії до працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із громадою та суспільством у цілому, в участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем [6] – явище поки що виняткове для України, хоча саме соціальна відповідальність бізнесу може бути вагомим інструментом сталого розвитку територіальних громад.

Однак прикладів застосування інструментів суспільної взаємодії бізнесу та органів місцевого самоврядування поки що небагато, інструменти реалізації такої політики не досліджені, а отже органи місцевого самоврядування не мають інформації про можливі види цивілізованої співпраці з бізнесом. У статті досліджено досвід реалізації стратегій соціального партнерства міст присутності компанії ДТЕК як алгоритм реалізації соціальної відповідальності бізнесу на території присутності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Публікації в Україні з цього питання є переважно оглядом зарубіжного досвіду, описом підвищення соціальної відповідальності бізнесу в процесі впровадження на підприємствах стандартів якості. У цьому напрямку працювали такі автори, як В.Воробей, А.Ковальова та інші. 2011 року було навіть опубліковано Концепцію Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, аналізу реалізації політики соціального партнерства українськими компаніями майже немає, відповідно вимагають вивчення механізми реалізації політики соціального партнерства на території присутності великого бізнесу, який спроможний упроваджувати політику корпоративної соціальної відповідальності.

Формулювання цілей статті. Метою публікації є подання досвіду реалізації політики соціальної відповідальності бізнесу в частині сприяння

розвитку громад, де містяться підприємства компаній, на прикладі реалізації Стратегії соціального партнерства ДТЕК і міст присутності.

Виклад основного матеріалу. Першою спробою реалізації партнерства взаємодії компанії ДТЕК та органів місцевої влади була підготовка 2008 року та дальша реалізація Стратегії розвитку окремих міст і районів Дніпропетровської області. Результат був позитивним, оскільки спрямував міжсекторне партнерство в кероване, підпорядковане інтересам територіальної громади, і відповідно компанії, річище.

2012 року, у межах проекту «Місцевий економічний розвиток» за фінансової підтримки Федерації Канадських муніципалітетів було розроблено стратегію розвитку територій з умовною назвою «Субрегіон Західний Донбас». Частина соціально значущих проектів Стратегії реалізується за фінансової підтримки компанії ДТЕК.

Позиціонування ДТЕК як соціально відповідальної компанії спонукало її перейти від епізодичної підтримки окремих соціально важливих проектів у містах присутності до системної, цілеспрямованої діяльності на поліпшення міського середовища, підвищення рівня культури життя, соціальних стандартів.

Отриманий досвід стратегічного планування розвитку територій за спільної участі бізнесу та влади набув поширення з січня 2012 року, коли для всіх міст присутності компанії ДТЕК протягом року за єдиною методологією було підготовлено проекти Стратегії соціального партнерства.

Протягом 2012 року компанія ДТЕК ініціювала та сприяла успішному завершенню розробки Стратегії соціального партнерства територій присутності в територіальних громадах. Було підготовлено та запропоновано декларацію Соціального партнерства, до якої приєдналися майже всі території присутності ДТЕК. Це 17 міст і 3 райони 7 областей України, а саме: 18 стратегій та окремі соціальні проекти, які реалізуються

в 30 містах, зокрема таких, як Бурштин Івано-Франківської області; Добротвір Львівської області; Добропілля, Зугрес Харцизької міськради, Кіровське, Кураховоє, Моспине Донецької області; Енергодар Запорізької області; Ладижин Вінницької області; Зеленодольськ, Павлоград, Першотравенськ, Тернівка Дніпропетровської області; Ровеньки, Свердловськ, Щастя, смт Петрівка Луганської області.

Упродовж 2013 року географія реалізації політики соціального партнерства суттєво розширилася.

Усі стратегічні плани розроблено за єдиною методологією та є вагомою частиною соціальної політики компанії та реалізуються через інструменти соціальної відповідальності ДТЕК (Далі – ССВ ДТЕК).

Політика соціальної відповідальності спрямована на вирішення проблем, які визначено як найважливіші мешканцями міст і районів, експертами з питань місцевого розвитку [5].

Особливість методології підготовки стратегічних планів полягає в плануванні на основі глибокого аналізу соціальних потреб населення, співфінансування всіх проектів ССВ ДТЕК компанією та місцевими бюджетами, фокусуванні на загальному розвитку території, соціальних інвестиціях у людський капітал.

ССВ ДТЕК упроваджуватиметься протягом 2013-2015 років через реалізацію низки соціальних проектів, що мають точно визначені цілі та шляхи їх досягнення. Особливістю цього масштабного проекту з планування та реалізації міжсекторного партнерства є наявність «парасолькових проектів» – соціальних проектів, які реалізуються в усіх суб'єктах планування ССВ ДТЕК за єдиною методологією та планом, з урахуванням місцевих особливостей.

В основу принципів підготовки та реалізації «парасолькових проектів» покладено стандартизацію ключових послуг через визначення кількісних параметрів визначеного кола показників. Передбачається, що в

результаті реалізації таких проектів у містах – учасниках планування ССВ ДТЕК – відбудуться зміни за визначеними показниками.

Визначення тематики «парасолькових проектів» забезпечує підтримку соціальних цінностей, бачення розвитку компанії ДТЕК як бізнес-структури та соціальні цінності територій – суб'єктів присутності компанії ДТЕК.

Бачення розвитку компанії базується на таких цінностях: люди, ефективність, передові технології.

Інтерпретуючи цінності компанії, визначаємо основні цілі майбутніх «парасолькових проектів»:

– проекти соціального партнерства забезпечують підвищення якості життя;

– проекти соціального розвитку підвищують рівень культури життя.

Важливим є визначення критеріїв ефективності, яка вимірюється у територіальних громадах – учасниках ССВ ДТЕК – такими кількісними показниками:

- середній вік мешканців територіальних громад;
- рівень їх освіти;
- рівень захворюваності;

Можливі й інші кількісні показники, виражені у % або абсолютних цифрах. Загалом наслідки від реалізації проектів впливатимуть на якість соціальних послуг.

Усі соціально важливі проекти базуються на застосуванні передових управлінських технологій та технологій, що забезпечують сталість розвитку територій. Перелік упроваджуваних технологій чітко визначений як для компанії, так і для реципієнтів соціальної допомоги – комунальних установ, організацій, підприємств, які впроваджуються в комунальні інфраструктурні проекти, проекти розвитку соціальної інфраструктури міст та районів.

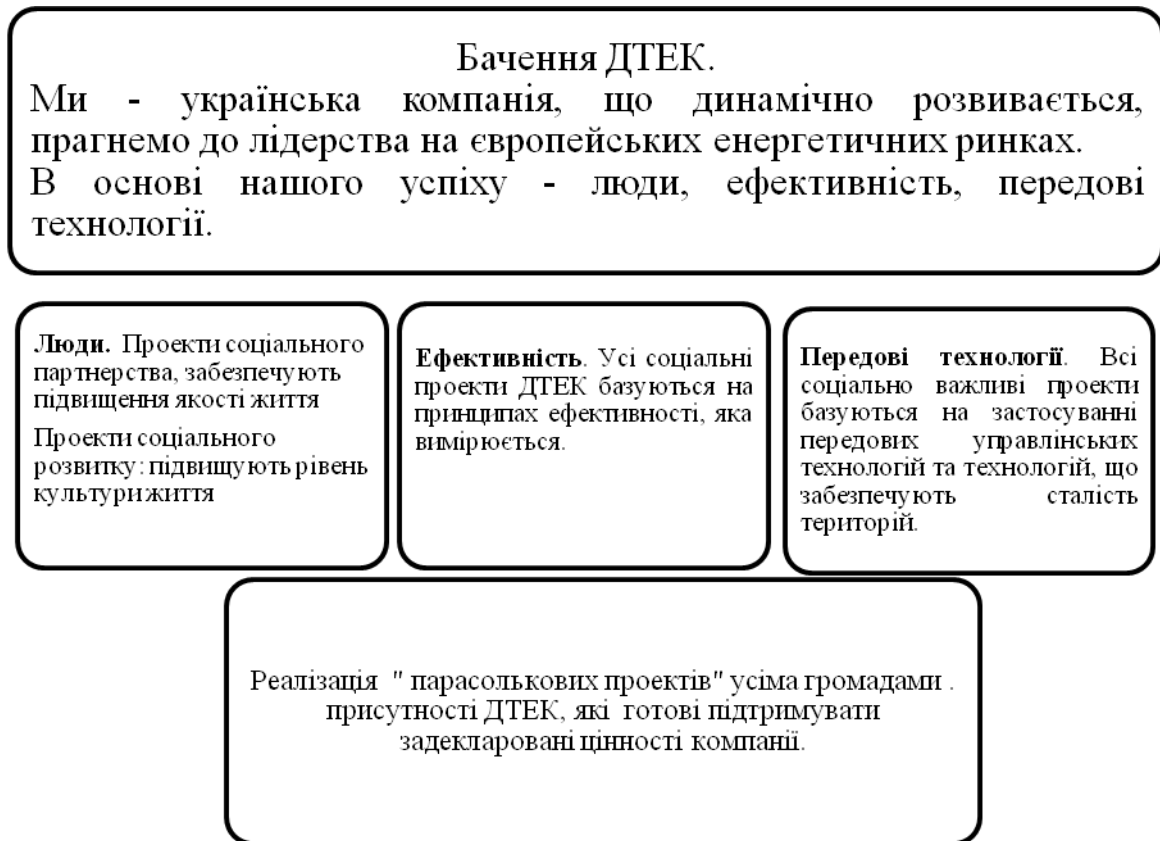

Рис. 1. Схема взаємозв'язків бачення розвитку компанії ДТЕК і соціальних цінностей суб'єктів присутності компанії

Таким чином, принципи діяльності, цінності розвитку компанії екстрапольовані на програми соціального партнерства та реалізуються через «парасолькові проекти». Одним із «парасолькових проектів», що реалізується на всій території [8] присутності компанії, є проект «Телемедицина», спрямований на захист здоров'я громадян. Його сутність полягає в доступі будь-якої особи до якісного діагностування та лікування шляхом упровадження засобів «онлайн-медицини». Такий проект соціального партнерства передбачає участь в його реалізації органів державної влади – відповідних міністерств, закладів охорони здоров'я – на рівні держави, області, місцевому рівні. Такий проект має ознаки міжсекторного партнерства і передбачає укладання угод між лікувальними установами, науково-дослідними інституціями, органами місцевої влади.

Очевидно, що успішна реалізація цього проекту може бути використана як основа для впровадження реформ у медичній галузі.

Також важливим елементом переходу від соціальної неспроможності територій до міжсекторного партнерства є «парасолькові проекти», спрямовані на розвиток спеціальних інституцій забезпечення місцевого економічного розвитку, як-от: проект «Створення та розвиток Агенцій місцевого розвитку», який реалізовується усіма суб'єктами – учасниками ССВ ДТЕК.

Випадково створені в різний час, переважно коштом зарубіжних донорських організацій, агенції місцевого розвитку як структури в Україні так і не отримали належного поширення, не досягли самокупності та сталості переважно через відсутність розуміння з боку органів місцевої влади соціальної та економічної цінності таких структур. На сьогодні проект «Створення та розвиток агенцій місцевого розвитку» покроково реалізується в 17 адміністративно-територіальних утвореннях. Нові агенції регіонального розвитку набувають досвіду, на першому етапі мають стартову підтримку в рамках ССВ ДТЕК [7].

АМР, побудовані на консолідованій соціальній відповідальності як компанії, так і територіальних громад, розвиватимуться як організації «на відстані витягнутої руки», які не є структурними підрозділами міських рад, але через систему наглядових рад, комітетів управління впровадженням стратегій діятимуть у напрямку інтересів громад, створюючи умови для залучення перспективного бізнесу, а отже й соціального розвитку. Яскравим прикладом «парасолькового проекту» є проект «Енергозбереження в школах», спрямований на поширення знань з енергозбереження серед учнів та створення умов для енергозбереження в навчальних закладах через установлення енергозбережного обладнання та впровадження технологій енергозбереження. Таким чином, власні цінності впровадження передових технологій компанія ДТЕК просуває в кожній

громаді, сприяє їх поширенню, опосередковано впливає на стан навколишнього середовища.

Незважаючи на те, що території різні, компанія реалізовує проекти в західних, східних, центральних областях, де проблеми та підходи до їх вирішення можуть бути різними, але «почерк» компанії зберігається через систему стандартизації послуг [7].

З кожним містом укладено окремий договір щодо реалізації програми дій, але в цілому забезпечується структурна, інформаційна, тематична цілісність проекту щодо його реалізації в кожній громаді окремо.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, відповідальність компанії та відповідальність органів місцевої влади перед громадами присутності ДТЕК за ефективність довгострокового внеску в соціально-економічний розвиток, перед співробітниками компанії – за належні умови життя, перед суспільством – за збереження навколишнього середовища реалізується через системи «парасолькових проектів», які забезпечуватимуть рівні умови для розвитку усіх суб'єктів – учасників планування ССВ ДТЕК.

Соціально відповідальний бізнес не лише створює умови для працівників компанії, але й свідомо сприяє розвитку іншого бізнесу, що може створити для компанії – соціального донора – певні складнощі на ринку робочої сили.

Отже, стратегії соціального партнерства, які формуються на підставі глибокого вивчення потреб територіальної громади, з урахуванням перспектив розвитку компаній, які часто є містоутворювальними, створює атмосферу довіри та взаєморозуміння, дозволяє уникати негативних соціальних наслідків, які виникають у процесі модернізації виробництва або його перепрофілювання, що в цілому стабілізує населення, створює умови для сталого розвитку території.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому автор планує дослідити реалізацію впровадження практики соціального підприємництва в Україні, яке здійснюється переважно великими бізнес-компаніями, вивчити ефективність таких інструментів місцевого економічного розвитку, як агенції місцевого розвитку, що створюються в межах стратегій соціального партнерства та розвиваються під патронатом великих компаній.

Список використаних джерел

1. ДСТУ ISO 14001-97 «Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування». – К.: Держстандарт України, 1997. – С. 9-19.
2. Исследование «Социальная ответственность бизнеса – опыт России и Запада» / Общероссийская общественная организация «Деловая Россия», Комитет по укреплению социальной ответственности бизнеса. – М., 2004. – 96 с.
3. Посилення соціальної відповідальності бізнесу та просування Глобального Договору на українському ринку // Бюлетень ООН. – 2005. – №4. – 14 с.
4. Ковалев А.И. Менеджмент качества. Многое в немногих словах / А. И. Ковалев. - М.: РИА «Стандарты и качество», 2007. — 136 с.
5. Воробей В. «Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи». Інформаційно-аналітичний матеріал / В. Воробей, І. Журовська. Режим доступу: www.svb.org.ua.
6. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Проект. – електронний ресурс : www.confue.org/assets/files/.../CSR_Concept_Draft_edited_01.02.11.doc
7. Політика ДТЕК в галузі корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtek.com/uk/corporate-social-responsibility/our-commitment-to-csr#.Uu8tH1tRY>
8. Енергодарська міська рада Реалізація стратегії соціального партнерства компанії ДТЕК та територіальної громади м. Енергодара [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.en.gov.ua/>